

**Vlaamse
overheid**

SARC

Strategische Adviesraad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Advies

Sectorraad Media

16 september 2020

Advies bij de wijziging aan het Mediadecreet met betrekking tot de landelijke en regionale radio-omroeporganisaties

Situering

De SARC wordt per brief van 23 juli 2020 door Vlaams minister van Media Benjamin Dalle om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet betreffende radio-omroep en televisie (hierna: Mediadecreet) met betrekking tot de landelijke en regionale radio-omroeporganisaties. Op afspraak werd de adviestermijn vastgesteld op 15 september 2020.

Voorliggend decreet wijzigt het Mediadecreet op een aantal punten. Zo wordt de categorie van de regionale radio-omroeporganisaties afgeschaft. Wat betreft de erkenningen voor de landelijke radio-omroeporganisaties worden de huidige erkenningen met één jaar verlengd. Ook wordt bepaald dat de nieuwe erkenningen, die dan ingaan op 1 januari 2023, voor vijf jaar – eenmalig verlengbaar met drie jaar – zullen lopen, in plaats van de vroegere negen jaar. Dit gebeurt met oog op de toekomstige digitale omschakeling van het radiolandschap in Vlaanderen. Medewerking aan planning en digitalisering van het radiolandschap wordt bovendien als aanvullend beoordelingscriterium van een dossier toegevoegd. Ten slotte worden verplichtingen opgenomen met betrekking tot het mogelijk maken van digitaal luisteren in auto's en FM-toestellen.

De SARC-Sectorraad Media bespreekt het voorontwerp van decreet op zijn vergadering van 9 september 2020 en werkte onderstaand advies verder schriftelijk af.

1. Algemene appreciatie

De Sectorraad Media is tevreden dat er verder gewerkt wordt aan de ambities met betrekking tot de digitale omschakeling van radio.¹ Er zijn reeds een aantal belangrijke stappen gezet, bv. campagnes gevoerd, en door verschillende spelers werden investeringen gedaan. Het is goed dat er verder wordt getimmerd aan de weg, en dat de aangekondigde organisatie van een nieuwe erkenningsronde voor landelijke FM-radio's duidelijk in de context wordt geplaatst van een gezamenlijk engagement van overheid en sector tot digitalisering van het medium.

¹ Zie op www.sarc.be ook o.a. 'Advies bij de conceptnota 'Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap' (14 juni 2016), 'Advies bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het mediadecreet, wat betreft de radio-omroeporganisaties' (15 september 2016) en 'Advies bij het ontwerpbesluit houdende vastlegging van de pakketten van digitale frequenties en de bijhorende zendvergunningen' (5 april 2018).

In een aantal eerdere adviezen tijdens de vorige samenstellingsperiode van de SARC werd steeds gewezen op de volgende principes, waar blijvend rekening mee dient worden gehouden:

- een divers en kwalitatief hoogstaand aanbod bewerkstelligen,
- een economisch duurzaam landschap creëren,
- een toekomstgericht frequentiebeleid voeren,
- door samenwerking innoveren.

2. Opheffen van de categorie regionale radio-omroeporganisaties

De Sectorraad Media begrijpt dat deze categorie een leeg begrip was geworden in het Mediadecreet en gaat akkoord met het schrappen van deze categorie.

3. Wijzigingen met oog op verdere digitalisering van het radiolandschap

3.1 Verlenging van de bestaande erkenningen met één jaar

De keuze voor een verlenging van de huidige erkenningen van de landelijke radio-omroeporganisaties wordt in de Memorie van Toelichting omstandig beargumenteerd. De Sectorraad Media apprecieert dit en kan zich hierin vinden. Hoewel een verlenging volgens de Sectorraad Media principieel geen geschikt instrument is, zijn de praktische overwegingen in deze voldoende voor een positief advies.

3.2 Nieuwe erkenningstermijn

De nieuwe erkenningen voor landelijke radio-omroeporganisaties worden toegekend voor een termijn van 5 jaar. Volgens de Memorie van Toelichting houdt deze duurtijd rekening met *'(i) een redelijk terugverdienmodel, (ii) de ontwikkeling van digitale radioluisteren, (iii) het uitdoven van de FM-uitzendingen en (iv) het einde van de erkenningen van de andere radio-omroeporganisaties (v) lokale radio-omroeporganisaties nog niet actief (kunnen) zijn op DAB+.'* (p. 16-17). Tegelijk wordt ook voorzien in een mogelijke tijdelijke verlenging van de erkenningen van 3 jaar, met mogelijk proportionele inkorting van die termijn indien de FM-uitzendingen eerder kunnen worden afgeschaft.

De nieuwe duurtijd met mogelijkheid tot verlenging van de erkenningen wordt gekozen om zoveel mogelijk samen te vallen met de in de toekomst te bepalen datum van afschaffing van de FM-uitzendingen.

Er is in de Sectorraad Media wel bezorgdheid dat 5 jaar geen voldoende lange termijn is om economisch rendabel te zijn, in het bijzonder voor mogelijke nieuwe radio-omroeporganisaties. Er is immers geen zekerheid of FM na 5 jaar al dan niet zal worden afgeschaft, noch is er zekerheid dat er met 3 jaar zal verlengd worden. De enig gegarandeerde termijn is dus de eerste 5 jaar van de nieuwe erkenning, wat de intrededrempel voor nieuwe spelers mogelijk verhoogt.

De Sectorraad Media begrijpt echter wel de complexiteit die tot deze beslissing heeft geleid. Zoals in punt 1 gesteld, is de Sectorraad Media tevreden dat de digitale ambities verder uitgerold worden.

3.3 Aanvullend beoordelingscriterium

In art. 7 van het voorliggende voorontwerp van decreet wordt het art. 138, §2, van het Mediadecreet als volgt aangevuld: *'6° de verwezenlijkingen, plannen, intenties, en engagementen rond digitale radio en DAB+.'* De Memorie van Toelichting geeft daarbij al enkele voorbeelden zoals extra digitaal

aanbod en promotie van DAB, maar verwijst voornamelijk naar een aanpassing van het relevante uitvoeringsbesluit.

De Sectorraad Media dringt hierbij aan op een voldoende operationalisering van het aanvullende criterium. Wanneer een erkenning hiervan onder meer afhangt, is het immers van belang dat er meetbare, afdwingbare engagementen worden gemaakt. Deze moeten vervolgens ook geëvalueerd en gecontroleerd kunnen worden. De stuurgroep Digitale Radio Vlaanderen heeft daarin een belangrijke rol te spelen. Het transitieplan dat in de Memorie van Toelichting (p. 4) vermeld wordt, kan volgens de leden daarom best aangepakt worden als een concrete roadmap met duidelijke engagementen en gedegen evaluatie. De Sectorraad Media verwacht dan ook voldoende aandacht daarvoor in het uitvoeringsbesluit.

Het inzetten op extra content om de digitalisering van radio te versnellen, is een terecht uitgangspunt en past in een ambitieuze digitale radio-strategie. De Sectorraad wijst er echter op dat de omroepen hiervoor afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van mux-capaciteit en de commerciële voorwaarden waaraan deze ter beschikking worden gesteld.

3.4. Digitalisering radio meten

Wat betreft het element van meetbaarheid van de digitalisering van radio leest de Sectorraad Media dat er metingen werden uitgevoerd door Ipsos. Daarnaast blijft CIM – met inachtneming van de beperkingen inzake de gebruikte methodologie – een belangrijke speler en de basis op heden voor o.a. adverteerders om te beslissen tot mogelijke investeringen. Het is duidelijk dat het meten van terreestrieel digitaal luisteren geen sinecure is en steunt op zelfrapportage. De Sectorraad Media vraagt dan ook nogmaals om spoedig werk te maken van een cross-mediaal meetsysteem, waarbij toekomstgerichte methodes moeten ontwikkeld worden om de verschillende manieren van radio luisteren zo accuraat mogelijk te meten.

3.5 Uitzicht op digitalisering van lokale radio

Op verschillende plaatsen in de Memorie van Toelichting wordt verwezen naar het feit dat er momenteel nog geen concreet perspectief is voor lokale radio-omroeporganisaties die via DAB+ willen uitzenden, bij gebrek aan capaciteit. De wijziging aan de erkenningsduur van de landelijke radio-omroeporganisaties is deels genomen met zicht op het samengaan van de erkenningen van de netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties. Ook stelt de Memorie van Toelichting (p. 3): *‘Ook voor lokale radio-omroeporganisaties zal er tijdens deze legislatuur aandacht zijn voor de noden en verwachtingen van de lokale radio-omroeporganisaties op het vlak van digitalisering.’*

De Sectorraad Media meent dat de lokale radio-omroep net zoals de landelijke radio-omroeporganisaties cruciaal is voor de omslag naar digitaal luisteren. De Sectorraad Media begrijpt dat er gesprekken aan de gang zijn tussen de verschillende spelers. Toch leest de Sectorraad Media nergens een concreet perspectief voor deze categorie. De beslissingen die met deze wijziging aan het Mediadecreet genomen worden voor landelijke radio-omroeporganisaties gebeuren met het zicht op een FM-afschakeling. Die omschakeling, afhankelijk van een kritische massa van digitaal luisteren, kan volgens de Sectorraad Media niet verwezenlijkt worden indien de lokale radio's alleen op FM uitzenden en geen uitzicht op digitalisering hebben.

De Sectorraad Media vraagt daarom opnieuw om dringend – nog in deze legislatuur – werk te maken van een daadwerkelijk perspectief voor lokale radio met oog op een volledige digitale omslag.

3.5 Geschikte ontvangstapparatuur

De Sectorraad Media vindt het positief dat verplichtingen worden ingeschreven inzake autoradio's en andere radio-ontvangers. Dit is een goede stap om de drempel voor luisteraars verlagen en de digitalisering te helpen versnellen.

Bij het artikel 16, dat besluit tot het plaatsen van digitale ontvangers in FM-toestellen, wenst de Sectorraad Media enkele bezorgdheden te uiten.

- Er wordt aangegeven dat, conform Europese regelgeving, een aantal uitzonderingen op deze verplichting in een besluit zullen worden toegestaan. De draagwijdte van die uitzonderingen zal bepalen of deze maatregel effectief bijdraagt tot een snellere digitalisering van het Vlaamse radiolandschap. De Sectorraad vraagt dan ook dat het betreffende besluit zo snel mogelijk en in overleg met de sector wordt voorbereid, en dat de uitzonderingen gerechtvaardigd en proportioneel zijn.
- Inzonderheid wordt verwezen naar een mogelijke uitzondering voor FM-ontvangers 'onder een specifieke prijsdrempel'. De leden vragen in het uitvoeringsbesluit terdege rekening te houden met specifieke doelgroepen waarvoor prijs een doorslaggevend criterium is bij een aankoop. Er moet vermeden worden dat dit resulteert in een nieuwe vorm van digitale uitsluiting.
- Met betrekking tot de voorziene uitzondering voor toestellen voor wie radiotoegang slechts een bijkomstige functionaliteit is, valt het de Sectorraad op dat dit type uitzondering enerzijds wordt voorzien in het besluit, en dat er anderzijds -met dezelfde argumentatie- ook al een uitzondering wordt voorzien in het decreet zelf, met name voor smartphones en tablets. Dit komt de duidelijkheid inzake wat het decreet en besluit respectievelijk reguleren niet ten goede. Bovendien lijkt het voorbeeld slecht gekozen, want dit type toestellen is standaard uitgerust met internettoegang (dit maakt een smartphone "smart"), wat het per definitie geschikt maakt voor digitaal luisteren.

Samenvatting

De Sectorraad Media gaat akkoord met het afschaffen van de categorie 'regionale radio-omroeporganisatie'.

De Sectorraad Media is tevreden dat er verder wordt gewerkt aan de digitalisering van het radiolandschap. Hij adviseert positief over het voorliggend voorontwerp van decreet, maar wijst op volgende aandachtspunten:

- Het terugbrengen van de erkenningstermijn naar 5 jaar kan de drempel voor nieuwe spelers verhogen, al is er ook wel begrip voor de keuze in het kader van de beoogde digitalisering.
- De nieuwe erkenningsronde wordt nodig geacht omdat de digitalisering nog niet ver genoeg is gevorderd voor een afschakeling van FM-radio. Echter, een aantal noodzakelijke voorwaarden voor het wél doen slagen van deze digitalisering tijdens het volgende decennium, worden in dit decreet (nog) niet geregeld.
- Zo is het nodig het aanvullende beoordelingscriterium inzake digitalisering meetbaar en afdwingbaar te formuleren, en evaluatie te voorzien.
- Bovendien dient dringend werk te worden gemaakt van een daadwerkelijk perspectief voor de lokale radiosector.

- Ten slotte hangt ook de verplichting om radiotoestellen van een digitale toegang te voorzien, af van de draagwijdte van de uitzonderingen die nog in een besluit zullen worden voorzien. Deze uitzonderingen moeten gerechtvaardigd en proportioneel zijn, en mogen niet leiden tot een nieuwe vorm van digitale uitsluiting.

Namens de Sectorraad Media,

Simon Delaere, voorzitter

Maud Van de Velde, ondervoorzitter

Hanne Schuermans, secretaris